

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਡੀ. ਫਲਸ਼, ਸੀ.ਜੇ., ਅਤੇ ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪੈਪਸੂ ਲੈਂਡ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ।

1961 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 389 ।

ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਭੂਮੀ ਨਿਯਮ, 1958-- ਨਿਯਮ 30-- ਉਨ ਉਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ --ਕੀ ਵੈਧ ਹਨ।

ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ- ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਨਿਯਮਾਂ, 1958 ਦੇ ਨਿਯਮ 30 ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉੱਨ ਉਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਮਿਆਰੀ ਨਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਭੇਡਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਮਿਆਰੀ ਨਸਲਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। "ਸਟੈਂਡਰਡ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਭੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਸਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ "ਮਿਆਰੀ ਨਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਭੇਡਾਂ" ਜਾਂ "ਮਿਆਰੀ ਨਸਲਾਂ ਦੇ ਜਾਨਵਰ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ (i) ਅਤੇ (ii) ਨਿਯਮ ਜੋ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ। ਸਾਰਾ ਨਿਯਮ ਮਾੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਕਿ ਜੇ ਨਿਯਮ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਹੈ ਜੇ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਸਤੂ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਮੰਨੇ ਜਾਣ।

30 ਨਵੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਡੀ. ਫਲਸ਼, ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਗਰੇਵਰ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 3 ਸਤੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਕਲਾਜ਼ (ii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 30 ਨਵੰਬਰ, 1960 ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੁਕਮ, ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। 1) ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 32-ਕੇ ਦਾ।

ਸੀ ਐਲ ਲਖਨਪਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਸੀ.ਡੀ. ਦੀਵਾਨ, ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਫਲਸੌ, ਸੀ.ਜੇ.-- ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਸਤਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ 30 ਨਵੰਬਰ, 1960 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਪੈਪਸੂ ਲੈਂਡ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। 1955 ਦਾ ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਫਿਕਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਸੀਮਾ 30 ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਸਲ ਖੇਤਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 32-ਏ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ, ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਉਲਟ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕੁੱਲ ਅਨੁਮਤੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32-ਕੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਛੋਟਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

“ (1) ਧਾਰਾ 32-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ—

(i)

(ii) ਪਸੂ ਪਾਲਣ, ਡੇਅਰੀ ਜਾਂ ਉੱਨ ਪਾਲਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਾਰਮ”।

ਸੈਕਸ਼ਨ 32-ਪੀ ਪੈਪਸੂ ਲੈਂਡ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੈਂਡ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ ਹੈ ਜਾਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਵਿਹਾਰਕ ਅਨੁਭਵ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਭੂਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 32-ਕੇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਲਿੰਗ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੂਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਲਾਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ "ਧਾਰਾ 32-ਡੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 32-ਕੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੇ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਲਾਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।" ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਧਾਰਾ 32-ਕੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭੂਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 32-ਕੇ (1) (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ 20 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉੱਨ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਾਰਮ ਦਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਹ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਲਗਭਗ 150 ਭੇਡਾਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ਮੁੰਜਰਾਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਲੈਂਡ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮ ਨੇ ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ 1958 ਦੇ ਨਿਯਮ 30 ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨਿਯਮ 30 ਅਤੇ 31, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 32-ਕੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨਿਯਮ 30 ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇ ਬਗੀਚਿਆਂ, ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ, ਡੇਅਰੀ ਜਾਂ ਉੱਨ ਪਾਲਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਾਰਮਾਂ ਅਤੇ ਖੰਡ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਗੰਨੇ ਦੇ ਫਾਰਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 31 ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। 32-ਕੇ (1) (iv). ਉੱਨ ਪਾਲਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਾਰਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਪੜ੍ਹੋ--

"ਉਨ ਉਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਾਰਮ ਇੱਕ ਫਾਰਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ--

- (1) ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਮਿਆਰੀ ਨਸਲ ਦੀਆਂ 100 ਤੋਂ ਘੱਟ ਭੇਡਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਕਬਾ ਵੀਹ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਭਾਵ, ਹਰ ਪੰਜ ਭੇਡਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ;
- (2) ਮਿਆਰੀ ਨਸਲ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
- (3) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਉੱਨ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
- (4) ਅਣਚਾਹੇ ਸੰਤਾਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;
- (5) ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਬਰੂਸੈਲੋਸਿਸ ਲਈ ਝੁੰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;
- (6) ਭੇਡ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
- (7) 500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਯੋਗ ਵੈਟਰਨਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਹੈ;
- (8) ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬ੍ਰਾਂਡ ਜਾਂ ਟੈਟੂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
- (9) ਖੇਤ ਦਾ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਰਕਬਾ ਫਲੀਦਾਰ ਚਾਰੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਹੇਠ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਤਿਹਾਈ ਰਕਬਾ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੈ; ਅਤੇ

(10) ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫਾਰਮ ਦਾ ਮੁਫਤ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।"

ਭੂਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਖੇਪ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

"ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 32-ਕੇ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉੱਨ ਪਾਲਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਾਰਮ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਗਵਾਹ ਉਸਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦਾ ਲੇਖਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 120 ਭੇਡਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 150 ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਗਵਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 150 ਭੇਡਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁੰਜਰਾਨ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਭੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਨਸਲਾਂ ਕੀ ਹਨ, ਮੁੰਜਰਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਨਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਕੀ ਹੈ। ਮੁੰਜਰਾਂ ਦੀ ਨਸਲ ਦੇਸੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮੁਖਤਿਆਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੇਡ 'ਤੇ ਦਾਗ ਜਾਂ ਟੈਟੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਗਵਾਹ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਉੱਨ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ (i) ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਇੱਕ ਮਿਆਰੀ ਨਸਲ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਨਿਯਮ 30 ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।"

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਆਪਕ ਨਿੰਦਾ ਨੂੰ ਹੁਣ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵੁਲਰੇਜ਼ਿੰਗ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਯਮ 30 ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਾਰਮਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, ਨਿਯਮ 31 ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਫਾਰਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਟੈਸਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਵਾਜਬ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਨਿਯਮ 30 ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 31 ਨੇ ਛੋਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ

ਫਾਰਮ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅੰਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦੋ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭੂਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕੁੱਲ ਅੰਕਾਂ 'ਤੇ, ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: -

ਕਲਾਸ A- ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜਾਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਕਲਾਸ B-ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ 60 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ 80 ਫੀਸਦੀ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕਲਾਸ C- ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ 60 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ A ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਫਾਰਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ B ਫਾਰਮ ਦੇ ਅਧੀਨ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਖੇਤਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਫਾਰਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਲਾਸ C ਦੇ ਫਾਰਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਫਾਰਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਫਾਰਮ ਲਈ ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਫਾਰਮ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, 1,000 ਵਿੱਚੋਂ 500, ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣੇ ਸਨ, ਜਿਸਦਾ ਨਿਰਣਾ ਅਨੁਸੂਚੀ C ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਮਿਆਰੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਸਲਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚੀ 'C' ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਵਰਗੀਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਇਹ 'ਸਿੰਚਾਈ' ਅਤੇ 'ਅਣ ਸਿੰਚਾਈ', ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਮਾੜੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮ 31 (4) (ਬੀ) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਗਣਿਤ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਸੀ' ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ। ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਧਾਰਾ 32-ਕੇ (1) (iv) ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ, ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਚੰਗੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਲਈ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਛੱਡਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮ 31(4) (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ

ਨਿਯਮ 31 ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਰਾ ਨਿਯਮ ਡਿੱਗ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉੱਨ ਉਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫਾਰਮਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ 30 ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਟੈਸਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 100 ਤੋਂ ਘੱਟ ਭੇਡਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 20 ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਈਟਮ (3) ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਉੱਨ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਈਟਮ (1) ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ "ਮਿਆਰੀ ਨਸਲ ਦੀਆਂ ਭੇਡਾਂ" ਅਤੇ ਆਈਟਮ (2) "ਮਿਆਰੀ ਨਸਲ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭੂਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਭੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਆਰੀ ਨਸਲਾਂ ਕੀ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਭੇਡ. ਉਹ ਮੁੰਜਰਾਨ ਨਸਲ ਦੇ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਭੂਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮਿਆਰੀ ਨਸਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ 15 ਮਈ, 1961 ਨੂੰ ਪੈਪਸੂ ਭੂਮੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭੇਡਾਂ ਅਤੇ ਉੱਨ ਮਾਹਿਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ, ਛੋਟੇ ਲਈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ। ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦਾਰ ਸੀ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਆਨ ਮਿਸਟਰ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਵੀ.ਐਸ., ਭੇਡ ਅਤੇ ਉੱਨ ਵਿਕਾਸ ਅਫਸਰ, ਹਿਸਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਵੈਟਰਨਰੀ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ, ਭੇਡ ਅਤੇ ਉੱਨ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ ਅਤੇ ਕੋਲੰਬੋ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਨਾਲ, ਸ਼ਾਇਦ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਉੱਨ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਥਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ:-

"ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਭੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦਾ ਮਾਨਕੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਤਿੰਨ ਨਸਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ:-

- (1) ਗੱਦੀ-- ਇਹ ਕੁਲੂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ, ਚੰਬਾ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੈ।
- (2) ਲੋਹੀ-- ਇਹ ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਸਲ ਦੇ ਖਿੱਲਰੇ ਝੁੰਡ ਹੀ ਦੇਖੇ ਜਾ

ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਸਲ ਦਾ ਮੂਲ ਘਰ ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ ਅਤੇ ਮੁਲਤਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਹਨ ਜੋ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ।

(3) ਬੀਕਾਨੇਰੀ ਨਸਲ-- ਇਹ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਨਸਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ,

(i) ਚੋਕਲਾ ਨਸਲ,

(ii) ਮਗਰਾ,

(iii) ਨਲੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੰਜਾਰ ਜਾਂ ਮੁੰਜਲਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰੀ ਨਾਮ ਉਹ ਨਸਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵੇਰਵਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ--

"ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਨਸਲਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਨਸਲ ਹਨ।

ਸਵਾਲ- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਨਸਲਾਂ ਕਹੋਗੇ?

ਜਵਾਬ- ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਸਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਨਸਲਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਹੁੰਚ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਭੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੈਟਰਨਰੀ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੈਟਰਨਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਭੇਡਾਂ ਅਤੇ ਉਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨਸਲਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵੈਟਰਨਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਜਨਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਕੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਿਆਰੀ ਨਸਲਾਂ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ "ਸਟੈਂਡਰਡ ਨਸਲ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ

ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ, ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਿਆਰੀ ਨਸਲਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਿਯਮ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਬੁਰਾ ਹੈ। ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪੈਪਸੂ ਲੈਂਡ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉੱਨ ਉਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸ਼ਰਤ ਨੰਬਰ (3) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਉੱਨ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਯਮ ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਆਧਾਰ ਜੋ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਮੰਨੇ ਜਾਣ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉੱਨ-ਉੱਤੇ ਫਾਰਮ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨੀਂਹ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿੰਗਲ ਤੱਤ, ਭੇਡਾਂ ਦਾ ਇੱਜ਼ਤ ਹੈ ਜੋ ਉੱਨ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਨਿਯਮ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਨਿਯਮ ਮਾੜਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਲੈਂਡ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਡਿੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ (2) ਵਿੱਚ ਮਾਨਕ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਲੈਂਡ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਖੁਦ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ : ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ

ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ
ਤਰਜਮਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ